

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok IV.

WARSZAWA, DNIA 14 MAJA 1927 R.

Nr. 9.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 79	Ułatwienia przy przewożeniu sum pieniężnych przez obszar	str.
Odnaczenia	79	Wolnego Miasta Gdańska	83
Unieważnione akcje Banku Polskiego	79	Zwinięcie kasy dziennej Skarbcza Emisyjnego. Uskutecz-	
Uzupełnienie „Spisu formularzy”	80	nianie przekazów pieniężnych dla pracowników Banku	
Rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości o lich-		w Warszawie zapomocą przekazów bankowych lub po-	
wie pieniężnej	82	leceń wypłat	83
Wyjaśnienie postanowienia, dotyczącego wypłaty Zastęp-		Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej	83
stwom prowizji łącznie z portem od przesłanych weksli		Sprawozdanie Zarządu Rezerwy Federalnej za rok 1926 . .	84
do inkasa i zwróconych z protestem	82	Sytuacja skarbowa Polski w I kwartale 1927 r.	87
Falsyfikat francuskiego biletu 100-frankowego	83	Kursy polskich pożyczek państwowych na giełdzie w No-	
		wym Yorku	88

Ruch służbowy.

Nominacje.

Paweł Marcickiewicz, Zastępca Dyrektora Oddziału w Brześciu n/Bugiem, mianowany Dyrektorem Oddziału w Wejherowie.

Odnaczenia.

Pan Prezydent Rzeczypospolitej nadał

p. Karolowi Rybińskiemu, Zastępcy Naczelnego Dyrektora Banku Polskiego
i p. Janowi Kozielowi, Dyktorowi Banku Polskiego

w uznaniu zasług na polu zorganizowania i rozwoju bankowości polskiej odznaki „Krzyża oficerskiego” orderu „Odrodzenia Polski” (Monitor Polski Nr. 100 z 2 maja 1927 r.).

Wymienieni wyżej pp. Dyrektorzy dziękują Oddziałom i poszczególnym pracownikom za gratulacje, nadesłane z okazji powyższego odnaczenia.

Unieważnione akcje Banku Polskiego.

(Dział I Spisu Okólników).

Numer kolejny	Imię i nazwisko pierwszego akcjonariusza	Odcinków		Numery akcji
		sztuk	po akcji	
111.	Ferdynand Store	2	1	321359/60
112.	Leon Łuka	1	1	396102
113.	Zarząd Główny Związku Pol- skiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych . .	8	1	327568/75
114.	Józef Ślisz.	3	1	122223/5

UZUPEŁNIENIE „SPISU FORMULARZY”.

a) Nowe formularze.

Nr. form.	NAZWA FORMULARZA	Termin przecho- wywania		Używany przez	Rodzaj formu- larza	Przeciętna ilość form. potrzebna w Oddziale		U w a g a	Dział skorowidza
		mie- sięcy	lat			dzien- nie	mie- sięcz- nie		
✓ 632.	Blankiet listu do oddziału Związku Ziemian z kwestjonariuszem o zdolności kredytowej ziemian		3	Oddziały i Wydział Wekslowy Oddziału Głównego	arkusz			W miarę potrzeby	I. 5
633.	Kartoteka materiałów piśmiennych i druków		1	Wydział Administracyjny	karton				III.
634.	Protokół zapotrzebowań na materiały i druki		3	" "	książka				III.
635.	Księga wykonywanych prac w introligatorni		3	" "	książka				III.
636.	Załącznik do rachunków arbitrażowych „Rozchód“		5	Wydział Walutowy Oddziału Głównego	blok				1. 4
637.	Księga portfelu weksli zaprotestowanych, podług Oddziałów		10	Centralna Księgowość	książka				II.
638.	Rejestr opłat stemplowych od obrotu papierami wartościowymi		10	Wydział Papierów Wartościowych Oddziału Głównego	książka				I. 21
639.	Książka kontroli papierów procentowych własnych		10	" "	książka				I. 21
640.	Kontrola fałszywych biletów bankowych		3	Skarbiec Emisyjny	książka				III.
641.	Pełnomocnictwo w obrocie żyrowym, wekslowym i dewizowym (w języku polskim i niemieckim)		10	Polska Kasa Rządowa w Gdańsku	kartka			W miarę potrzeby	I. 4, 5, 20
642.	Tymczasowe potwierdzenie na przyjęcie do przeprowadzenia cesji akcje Banku Polskiego		5	Sekretariat — Biuro Księgi Akcjonariuszów	kartka				III.
643.	Blankiet na podania o zaliczkę na płacę		1	Oddziały i Wydziały	kartka			W miarę potrzeby	I. 11
644.	Raport o zapasie matryc i klisz do druku biletów bankowych		1	Wydział Administracyjny — Dział Wyrobu Papierów Wartościowych	kartka				III.
645.	Książka kontroli klisz i matryc do druku biletów bankowych	bez	term.	Centralna Księgowość i Wydział Administracyjny — Dział Wyrobu Papierów Wartościowych	książka				II. III.
646.	Szczegółowy wykaz dzienny druku biletów bankowych		1	Wydział Administracyjny — Dział Wyrobu Papierów Wartościowych	kartka				III.
647.	Książka kontroli druku biletów bankowych	bez	term.	Centralna Księgowość i Wydział Administracyjny — Dział Wyrobu Papierów Wartościowych	książka				II. III.
648.	Deklaracja kolektorów Loterii Państwowej		10	Oddziały i Wydział Depozytowy Oddziału Głównego	kartka			W miarę potrzeby	I. 3
649.	Potwierdzenie złożenia kaucji przez kolektora Loterii Państwowej		5	" "	kartka			W miarę potrzeby	I. 3

a) Nowe formularze (ciąg dalszy).

Nr. form.	NAZWA FORMULARZY	Termin przecho- wywania		Używany przez	Rodzaj formu- larza	Przeciętna ilość form. potrzebna w Oddziale		U w a g a	Dział skorowidza
		mie- sięcy	lat			dzien- nie	mie- sięcz- nie		
650.	Zawiadomienie Dyrekcji o przydzieleniu pracownikowi mieszkania z tytułu jego stanowiska służbowego		3	Dyrekcja	kartka				III.
651.	Zawiadomienie Wydziału Administracyjnego o wysokości czynszu za przydzielone przez Dyrekcję mieszkanie		3	Wydział Administracyjny	kartka				III.
652.	Dzienny stan złota, walut, biletów bankowych i państwowych oraz bilonu		3	Centralna Księgowość	książka				II.
653.	Załącznik do rachunków „Bilety bankowe—bilety państwowe — i bilon w drodze“		3	Oddziały	kartka			W miarę potrzeby	I. 2

b) Unieważnione formularze.

21.	Kontrola sumaryczna Wydziału Pożyczek Oddziału Głównego		3	Tylko Wydział Pożyczek Oddziału Głównego	książka				I. 16
67.	Książka prowizji od dokumentów inkasowych Oddziałami i ogółem		10	Centralna Księgowość	książka				II.
79.	Zawiadomienie Oddziału przez Wydział Walutowy Oddziału Głównego o skupionych dewizach, które nie wpłynęły		1	Wydział Walutowy Oddziału Głównego	blok				I. 4
87.	Kartka ekspedycyjna do skarbcza o wydanie zobowiązań dłużnych i zastawów		3	Tylko Wydział Pożyczek Oddziału Głównego	kartka				I. 16
104.	Zbiornik zdyskontowanych i zainkasowanych weksli miejscowych (obroty dzienne)		5	Centralna Księgowość	książka				II.
117.	Miesięczne zestawienie salda przekazów żyrowych w drodze		1	" "	arkusz				II.
128.	Księga kontroli opłaconych i nieopłaconych przekazów zagranicznych podług korespondentów		10	Wydział Walutowy Oddziału Głównego	książka				I. 15
141.	Zestawienie wysłanych korespondentom dewiz własnych (załącznik do raportu kasowego)		5	" "	blok				I. 4
147.	Księga portfelu dewiz własnych i inkasowych		5	" "	książka				I. 4
171.	Przekazy zagraniczne do rozliczenia z Oddziałami (załącznik do raportu kasowego)		5	" "	arkusz				I. 15

b) Unieważnione formularze (ciąg dalszy).

Nr. form.	NAZWA FORMULARZA	Termin przecho- wywania		Używany przez	Rodzaj formu- larza	Przeciętna ilość form. potrzebna w Oddziale		U w a g a	Dział skorowidza
		mie- sięcy	lat			dzien- nie	mie- sięcz- nie		
206/III	Załącznik do bilansu deka- dowego (zestawienie wie- rzytelności do natych- miastowego zwrotu oraz dochody i wydatki)		5	Centralna Księgowość	arkusz				II
415.	Wykaz walut obcych wy- danych instytucjom pań- stwowym przez Bank Pol- ski w gotówce i przeka- zach na rachunki „Nostro“		10	Wydział Walutowy Od- działu Głównego	kartka				I. 19
495.	Oświadczenie pracowników Banku odnośnie do mie- szkań wynajmowanych im przez Bank (Deklaracja B)	bez term.		Oddziały i Wydziały	kartka			W miarę potrzeby	I. 11

U W A G A: W spisie i w alfabetycznym skorowidzu formularzy należy w rubryce „Nazwa formularza” przy formularzu Nr. 370 skreślić wyrazy: „Wydziału Przekazów Zagranicznych”, a w ich miejsce wypisać: „Wydziału Żyrowo-Przekazowego” zaś przy formularzu Nr. 494 skreślić wyrazy: „(Deklaracja A)”.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości o lichwie pieniężnej.

(Dział IV Spisu Okólników).

W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Nr. 40 z 30 kwietnia 1927 r. ogłoszono rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z 9 kwietnia 1927 r., zmieniające §§ 2 i 3 rozporządzenia Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z 7 września 1926 r. o lichwie pieniężnej w tym kierunku, że korzyści majątkowe, osiągane przy operacjach kredytowych przez przedsiębiorstwa, trudniące się czynnościami bankowymi, nie mogą przekraczać 13% w stosunku rocznym. Równocześnie ustalono datę 1 czerwca 1927 r. jako ostateczny termin pobierania korzyści majątkowych z umów o pożyczki pieniężne, zawartych przed dniem wejścia w życie nowego rozporządzenia. Reszta przepisów o lichwie pieniężnej pozostaje bez zmiany.

Omaowane rozporządzenie wchodzi w życie w 14 dni po ogłoszeniu i uchyla rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z 28 lutego 1927 r., co należy odnotować w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 7 z 15 kwietnia 1927 r., str. 61.

Wyjaśnienie postanowienia, dotyczącego wypłaty Zastępstwu prowizji łącznie z portem od przesłanych weksli do inkasa i zwróconych z protestem.

(Dział IV Spisu Okólników).

W związku z przyznaniem Zastępstwu od 1 marca 1927 r. prowizji, wynoszącej łącznie z portem 50 groszy od każdego przesłanego do inkasa oraz 1 złoty (łącznie z portem) od każdego zwróconego z protestem weksla (Okólnik Nr. 87 z 31 grudnia 1926 r.), nasuwają się Oddziałom wątpliwości, jakie porto zostało objęte tem postanowieniem, t. j. czy w razie zwrotu weksli z protestem ma Oddział bonifikować Zastępstwu w okresach miesięcznych opłaty pocztowe od takich listów na ciężar kosztów handlowych Banku, czy też winno Zastępstwo ponosić je z przyznanej prowizji. Wyjaśnia się zatem, że w określeniu „łącznie z portem” przewidziano w pierwszym wypadku wydatki na awizację klientów o płatności weksli, w drugim natomiast porto od listów, w których Zastępstwo przesyła Oddziałowi weksel z protestem. Wobec tego Zastępstwo nie może umieszczać w miesięcznym wykazie kosztów porta od tego rodzaju listów, lecz pokrywać je z otrzymywanej prowizji (1 złoty), Oddziały zaś winny prowadzić specjalną kontrolę, celem należytego sprawdzania nadsyłanych przez Zastępstwo miesięcznych zestawień.

Wyjaśnienie powyższe odnosi się również do dokumentów inkasowych, zwracanych przez Zastępstwo z protestem lub bez protestu (Okólnik Nr. 3 z 7 stycznia 1927 r.).

Falsyfikat francuskiego biletu 100-frankowego.

(Dział XII Spisu Okólników).

W drugiej połowie kwietnia r. b. pojawiły się w Paryżu fałszywe bilety 100-frankowe, typu 1906 r., t. zw. czterokolorowe.

Charakterystyczne cechy falsyfikatów są: papier grubszy, łatwo gniotący się, brak charakterystycznego szelestu przy składaniu. Ozdoby na obramowaniu blade, o bardziej jaskrawym odcieniu żółtym i czerwonym. Litery podpisu rytownika F. Florian, u dołu z prawej strony biletu, są różnej wysokości.

Ułatwienia przy przewożeniu sum pieniężnych przez obszar Wolnego Miasta Gdańska.

(Dział XII Spisu Okólników).

Ministerstwo Skarbu zarządziło, że — poczynając od 1 czerwca r. b., aż do odwołania — wolne będą przy przewozie przez obszar Wolnego Miasta Gdańska na terytorjum polskie w obydwie strony (np. z Tczewa do Gdyni i odwrotnie) wszelkie sumy pieniężne w gotówce bez ograniczenia ich wysokości i rodzaju waluty za okazaniem przez osobę wywożącą biletu kolejowego do jednej ze stacji na terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej, z marszrutą przez obszar Wolnego Miasta.

Zwinięcie kasy dziennej Skarbcza Emisyjnego.

Uskutecznianie przekazów pieniężnych dla pracowników Banku w Warszawie zapomocą przekazów bankowych lub poleceń wypłat.

(Dział I i X Spisu Okólników).

Z dniem 9 maja 1927 r. została zwinięta kasa dzienna Skarbcza Emisyjnego, a czynności jej przejął Wydział Pożyczek Oddziału Głównego, za pośrednictwem którego uskuteczniają Wydziały Centrali od wymienionej daty wszelkie wpłaty i wypłaty.

Mimo powyższej zmiany winny Oddziały przysyłać — tak jak dotychczas — bilety fałszywe i zakwestjonowane (za pośrednictwem Centralnej Księgowości — w kopercie form. Nr. 127) do Skarbcza Emisyjnego, dokąd należy również kierować bezpośrednio bilety uszkodzone. Skarbiec Emisyjny zatem przeprowadzać będzie w dalszym ciągu tylko rozliczenia z Oddziałami z tytułu uszkodzonych biletów i bilonu z brakami menniczymi oraz zasiłków i nadmiarów kasowych, względnie ujawnionych w nich różnic pieniężnych; natomiast wszelkie inne pozycje, dotyczące jednego z Wydziałów Centrali (np. Sekretarjatu Dyrekcji — Biuro Księgi Akcjonariuszów, Wydziału Prawnego i t. p.), a księgowane dotychczas na rachunku sum przechodnich względem Skarbcza Emisyjnego, mają być nadal przeprowadzane przez ten sam rachunek, lecz względem Oddziału Głównego (Wydział Pożyczek) z wymienieniem w treści właściwego Wydziału Centrali.

Jednocześnie nadmieniam, że przekazywanie pieniędzy dla pracowników Banku w Warszawie przez sumy przechodnie winno być zaniechane, a zlecenia tego rodzaju należy załatwiać w formie bezprowizyjnych przekazów bankowych lub poleceń wypłat.

Przy tej sposobności przypominam się Oddziałom obowiązek odsyłania do Skarbcza Emisyjnego biletów bankowych i państwowych w pełnych wiązkach (Wiadomości Banku Polskiego Nr. 18 z 30 września 1926 r., str. 140).

Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które zgodnie z Okólnikiem Nr. 38 z 11 maja 1925 r. należy odnotować w „Wiadomościach Banku Polskiego“ Nr. 6 z 31 marca 1927 r., str. 60:

Polska z 8½% na 8% od dn. 13.V. 1927 r.

Sprawozdanie Zarządu Rezerwy Federalnej za rok 1926.

W ubiegłym miesiącu ukazało się 13 sprawozdanie roczne Zarządu Rezerwy Federalnej (Federal Reserve Board) za rok 1926. Sprawozdanie to jest względnie krótkie w porównaniu z poprzednimi, a szczególnie w porównaniu ze słynnym dziesiątym sprawozdaniem Zarządu, w którym zostały ujęte zasadnicze poglądy kierowników banków rezerwowych na politykę centralnych instytucji emisyjnych¹⁾. Trzynaste sprawozdanie stosunkowo niewiele poświęca miejsca ogólnym zasadom racjonalnej polityki banków emisyjnych, a natomiast zajmuje się szerzej analizą położenia gospodarczego kraju, działalnością banków związkowych i rezerwowych, jakoteż stanem bankowości w Stanach Zjednoczonych.

Położenie gospodarcze. Sprawozdanie ujmuje w kilku słowach syntezę ogólnego położenia gospodarczego Stanów Zjednoczonych w roku 1926: „rok ubiegły był okresem nadzwyczajnej ekspansji produkcji przemysłowej, górniczej i rolniczej, i wielkiego ożywienia w handlu przy niżkowej tendencji cen. Wzrostowi obrotów handlowych towarzyszył wzrost kredytów i oszczędności, który doszedł do cyfr rekordowych. Sytuacja na rynku pieniężnym zaznaczyła się niżkową tendencją stopy procentowej kredytu długoterminowego i stałością stopy procentowej kredytu krótkoterminowego przy wielkiej podaży płynnych kapitałów”.

Jak widzimy stosunki gospodarcze w Stanach Zjednoczonych kształtowały się w roku 1926 bardzo pomyślnie. Produkcja przemysłu pobiła ilościowo rekordy lat poprzednich, nie było wcale bezrobocia, a zarobki utrzymywały się na bardzo wysokim poziomie. Wzrost produkcji w Stanach Zjednoczonych w r. 1926 ilustruje poniższa tabelka (w milionach ton):

	1926	1925	1924
Węgiel	578	518	478
Surówka żelaza	39,1	36,4	31,1
Stal	48	45	38
Ropa naftowa	778	764	714
Automobile (w tys. sztuk). .	4.480	4.330	3.550

Wzrostowi produkcji towarzyszyło ożywienie się stosunków handlowych na rynku wewnętrznym, pomimo stale niżkującej tendencji cen²⁾. Spadek cen produktów rolniczych był większy, niż przemysłowych, wprost odwrotnie niż w Polsce, gdzie w roku 1926 ceny produktów rolnych silnie zwyżkowały przy równoczesnym spadku artykułów przemysłowych.

Znaczne ożywienie w życiu gospodarczym kraju pociągnęło za sobą zwiększenie się działalności kredytowej banków. Na rynku pieniężnym rok ubiegły zaznaczył się wielką podażą płynnych kapitałów w związku z silnym wzrostem oszczędności i poważnymi zyskami wielkich koncernów przemysłowych.

Polityka kredytowa Zarządu Rezerwy Federalnej. Stopa dyskontowa 11-tu banków rezerwowych (t. j. prowincjonalnych banków rezerwowych poza New-Yorkiem) utrzymywała się w ciągu całego roku na poziomie 4%. Stopa dyskontowa Federal Reserve Banku w New-Yorku, która obniżona była do 3% w r. 1924 i podwyższona do 3½% w lutym 1925 r.; w styczniu 1926 r. podwyższona została ponownie do 4%, dzięki czemu stopa dyskontowa wszystkich banków rezerwowych zatrzymała się w tym czasie na jednym wspólnym poziomie. Jednakże już w kwietniu 1926 r. stopa dyskontowa Federal Reserve Banku w New-Yorku obniżona została do 3½% z uwagi na tendencję niżkową stopy procentowej na wolnym rynku i osłabienie się nieco tętna życia gospodarczego kraju. Gdy z czasem dał się jednak zauważyć wzrost kredytu lombardowego i stopa procentowa wolnego rynku zaczęła zwyżkować, stopa Federal Reserve Banku w New-Yorku podwyższona została (poczynając od 13 sierpnia) do poprzedniego poziomu, t. j. do 4%. Tak więc polityka kredytowa systemu Rezerwy Federalnej w r. 1926 miała na celu utrzymanie stopy dyskontowej banków rezerwowych na stałym poziomie 4%, z wyjątkiem stopy dyskontowej Federal Reserve Banku w New-Yorku, która musiała się dostosowywać każdorazowo do przejściowej sytuacji.

Banki Związkowe. Stosunek banków rezerwowych do banków związkowych³⁾ określony jest art. 4 ustawy o Rezerwie Federalnej, który przewiduje, iż każdy bank związkowy może korzystać z kredytu

¹⁾ Wyjątek z tego sprawozdania umieszczony był w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 4 z dnia 28 lutego 1925 r., str. 46 „Polityka kredytowa Zarządu Rezerwy Federalnej”.

²⁾ Ogólny wskaźnik cen przy końcu roku zatrzymał się na poziomie najniższym, jaki był notowany od połowy 1924 r.

³⁾ Bankami związkowymi, t. j. należącymi do systemu Rezerwy Federalnej, są te banki, które mają udział w kapitale zakładowym banku rezerwowego danego okręgu.

w okręgowym banku rezerwowym w postaci: „dyskonta, zaliczek i wszelkich innych pożyczek (accommodations) w rozmiarach, które nie byłyby połączone ze szkodą innym banków związkowych, t. j. z uwzględnieniem ich słuszych pretensji i zapotrzebowań“. W myśl tej zasady kredyty, udzielone bankom związkowym powinny być krótkoterminowe, gdyż bank związkowy, który przez dłuższy okres czasu byłby stale dłużnikiem banku rezerwowego, mógłby być podejrzewany o to, że użył funduszy, pochodzących z banku rezerwowego na powiększenie swego kapitału, co ułatwiłoby mu konkurencję z innymi bankami związkowymi, które — należąc do jednego i tego samego systemu — powinny być jednakowo traktowane. Oparcie się banków związkowych o banki rezerwowe uległo w roku 1926 znacznemu zmniejszeniu. Podczas gdy w r. 1924 ogólna suma zadłużenia banków związkowych, które zaciągały na okres 1-go miesiąca lub dłużej kredyty, przewyższające ich kapitały własne, wynosiła około 15% wszystkich kredytów, udzielonych bankom związkowym, w r. 1926 stosunek ten spadł do 5%. Polityka utrudniania bankom związkowym nadmiernego zadłużania się w okręgowym banku rezerwowym ma na celu nie tylko ochronę funduszy systemu rezerwy Federalnej, lecz także racjonalną politykę kredytową banków rezerwowych, które powinny być zawsze w możności przyjść z odpowiednią pomocą każdemu bankowi związkowemu, znajdującemu się chwilowo w ciężkim położeniu wskutek niepomysłnych warunków lokalnych.

Ekspansja kredytowa banków związkowych wykazała naogół w r. 1926 słabsze tempo, niż w 4-ach latach poprzednich. Inwestycje bankowe, t. j. zakup papierów wartościowych i kredyty lombardowe ulegały w r. ub. niewielkim fluktuacjom, natomiast kredyty gospodarcze, pokrywające bieżące zapotrzebowania przemysłu, handlu i rolnictwa, wykazały w roku sprawozdawczym większy wzrost, niż w r. 1925 i 1924. Wobec ożywionego ruchu budowlanego i znacznych transakcji nieruchomościami należy przypuszczać, że poważna część kredytów t. zw. „handlowych“ zużyta została na powyższe cele. Według stanu z dn. 30-go czerwca 1926 r. ogólna suma długoterminowych kredytów hipotecznych, udzielonych przez wszystkie banki związkowe, wynosiła 2,6 miliardów, t. j. 12% wszystkich kredytów i 18% kredytów gospodarczych. W poniższej tablicy uwidocznione są poszczególne pozycje „aktywów lokacyjnych“ (earning assets) banków związkowych na początku roku 1922 i przy końcu roku 1925:

D A T A	w milionach dolarów				w % ogólnej sumy kredytów			
	Pożyczki i inwestycje ogółem	Pożyczki lombardowe	Wszelkie inne pożyczki	Inwestycje	Pożyczki lombardowe	Wszelkie inne pożyczki	Inwestycje	Poż. lomb. i inwestycje
8-go marca 1922 r..	14.527	3.530	7.366	3.631	24,3%	50,7%	25,0%	49,3%
29-go grudnia 1926 r.	20.110	5.852	8.717	5.541	29,1%	43,3%	27,6%	56,7%
Wzrost w % . . .	38,4%	65,8%	18,3%	52,8%				

W ciągu ostatnich pięciu lat stosunek procentowy pożyczek lombardowych i inwestycji banków związkowych wzrósł z 49% do 57%. Zmianom powyższym w działalności kredytowej banków związkowych towarzyszyły zmiany w składzie funduszy obcych tych banków. Podczas gdy od roku 1922 wkłady bezterminowe wzrosły o 27%, wkłady terminowe wzrosły o 93%, przy jednoczesnym znacznym wzroście wkładów oszczędnościowych w różnorodnych kasach oszczędności. Charakterystyczną więc cechą rozwoju działalności kredytowej banków związkowych w ostatnich kilku latach jest wzrost inwestycji długoterminowych i pożyczek lombardowych w stosunku do ogólnej sumy kredytów. Dla całego systemu Rezerwy Federalnej miało to ten skutek doniosły, iż banki związkowe w coraz mniejszym stopniu korzystały z kredytu redyskontowego w bankach rezerwowych. Ta wzmagająca się tendencja banków związkowych do udzielania kredytów długoterminowych nie odpowiada podstawowemu kierunkowi polityki Zarządu Rezerwy Federalnej i przepisom Federal Reserve Act., który zmierzał do skoordynowania działalności banków, celem finansowania obrotów handlowych i przemysłowych. Kredyty długoterminowe bowiem mogą się wzmacniać w bankach tylko kosztem więcej płynnych aktywów, jak weksli, papierów wartościowych i t. p. Sprawozdanie stwierdza konieczność przeciwdziałania temu odchyleniu od właściwej linii rozwojowej banków, wchodzących w skład systemu Rezerwy Federalnej.

Upadłości bankowe. Liczba instytucji bankowych, zawieszonych w swych czynnościach, wynosiła w roku sprawozdawczym 956 wobec 612 w r. 1925 i 777 w r. 1924. Ogólna suma wkładów w instytucjach niewypłacalnych wynosiła w 1926 r. 285 milj. dol. wobec 175 milj. w r. 1925 i 215 w r. 1924. Jedną z głównych przyczyn upadłości bankowych w r. 1926 był niedostateczny kapitał tych instytucji i wskutek tego niezdolność do konkurencji z silniejszymi jednostkami bankowymi. Dwie trzecie upadłości bankowych w r. 1926 dotyczyło małych banków z kapitałem mniejszym, niż 25.000 dolarów, ulokowanych w miasteczkach, których liczba mieszkańców nie dosięga tysiąca. Kapitał innych banków, które uległy upadłości, nie przenosił 600 tysięcy dolarów.

Stosunki banków rezerwowych z zagranicznymi bankami emisyjnymi. W roku sprawozdawczym Federal Reserve Bank w New-Yorku w swoim imieniu oraz w imieniu innych banków rezerwowych, które życzyły sobie przystąpić do tej akcji, zobowiązał się na jeden rok, poczynając od 25 października 1926 r., do zakupywania dewiz, przedstawianych przez Narodowy Bank Belgijski, o ile będą one wystawione zgodnie z przepisami ustawy o Rez. Fed. Dewizy te, których ogólna suma nie powinna przekraczać naraz 10 milj. dolarów, płatne będą w złocie. Aż do końca roku sprawozdawczego Bank Belgijski nie wykorzystał tego kredytu, podobnie jak i Bank Angielski, który zawarł podobną umowę jeszcze w r. 1925. Umowa z Bankiem Angielskim wygasa w maju 1927 r.

Pożyczki, zabezpieczone złotem, udzielone bankom emisyjnym Polski i Czechosłowacji w ogólnej sumie 10 milj. 500 tys. dolarów zostały całkowicie spłacone w połowie 1926 roku. W r. 1926, podobnie jak i w latach poprzednich, szereg zagranicznych banków emisyjnych trzymało część swych rezerw w postaci walut zagranicznych na rachunkach w bankach rezerwowych, które zgodnie z praktyką lat poprzednich lokowały część tych funduszy w akceptach bankowych i krótkoterminowych papierach państwowych, zakupywanych na rachunek swych zagranicznych korespondentów.

Działalność banków rezerwowych. Naogół działalność kredytowa banków rezerwowych wykazywała w roku sprawozdawczym mniejsze fluktuacje, niż w dwóch poprzednich latach, co się tłumaczy z jednej strony słabszym ruchem zapasów złota, a z drugiej strony tem, że zapotrzebowania na kredyty rynku wewnętrznego, które znowu warunkowane są zapotrzebowaniami na środki obiegowe przez życie gospodarcze i wywołane tem zmiany w rezerwach banków związkowych, utrzymane były w ciągu całego roku na dość stałym poziomie.

Wzrost działalności banków rezerwowych w ostatnich dwu latach uwidocznił się w poniższej tabelce (w milj. dolarów):

WYSZCZEGÓLNIENIE	1926	1925
Weksle zdyskontowane	37.682	32.563
„ zakupione na wolnym rynku.	3.353	2.961
Obrót czekowy	272.945	258.611
Rachunki żyrowe	120.909	109.430
Obroty kasowe (wpłaty banknotami).	12.585	11.557
Wpłaty bilonem	609	468

Z powyższego widać, że w roku sprawozdawczym oprócz operacji dyskontowych wykazały także wzrost rachunki żyrowe, obrót czekowy i obroty kasowe.

Dzięki zwiększonym zyskom brutto, czysty zysk wszystkich banków rezerwowych wzrósł w roku sprawozdawczym do 20 milj. dolarów wobec 14 milj. w r. 1925 i 9 milj. w r. 1924. Zgodnie z par. 7 ustawy o Rezerwie Federalnej, banki rezerwowe obowiązane są przelewać na fundusz zapasowy część czystego zysku, jaka pozostaje po wydzieleniu dywidendy, tak długo, dopóki fundusz ten nie wzrośnie do wysokości kapitału zakładowego. Z tą chwilą tylko $\frac{1}{10}$ część pozostałych zysków przelewana jest na fundusz zapasowy, a $\frac{9}{10}$ płacona jest skarbowi jako podatek. W roku sprawozdawczym z dwunastu banków rezerwowych tylko cztery banki, a mianowicie: Boston, Richmond, Minneapolis i Kansas City wobec dostatecznie wysokiego funduszu zapasowego przekazały część pozostałego zysku, po wydzieleniu dywidendy, na rzecz skarbu.

Struktura bankowości w Stanach Zjednoczonych. Wśród banków amerykańskich należy odróżnić przede wszystkim dwie grupy banków: banki, należące do systemu Rezerwy Federalnej i banki, stojące poza nim.

W bankach, należących do systemu Rezerwy Federalnej, odróżniamy 12 banków rezerwowych, których zadania odpowiadają europejskim bankom emisyjnym¹⁾.

Do systemu należą również banki związkowe¹⁾ (Member banks), t. j. banki, które mają udział w kapitale zakładowym banku rezerwowego danego okręgu. Banki związkowe dzielą się na banki narodowe (National Banks) i na banki stanowe (State Banks). Zasadnicza różnica między nimi jest ta, iż banki narodowe działają na podstawie ogólno-amerykańskiej ustawy o bankach narodowych (National Bank Act.), podczas gdy banki stanowe na podstawie lokalnych ustaw poszczególnych stanów. Ponadto banki narodowe przed wprowadzeniem systemu Rezerwy Federalnej były prywatnymi bankami emisyjnymi. Według stanu z dnia 31 grudnia 1926 r. było w Stanach Zjednoczonych 9.260 banków związkowych z łącznym kapitałem 42 miliardów dolarów, w tym banków narodowych 7.906 z kapitałem 26 miliardów i banków stanowych 1.354 z kapitałem 16 miliardów. W ciągu roku sprawozdawczego liczba banków związkowych zmalała o 229, przy czym ubyło 142 banków narodowych i 187 banków stanowych. Pomimo zmniejszenia się liczby członków systemu Rezerwy Federalnej, ogólny kapitał banków związkowych, t. j. należących do tego systemu wykazał wzrost o 604 milj. dol., jako rezultat wzrostu kapitału banków stanowych o 774 milj. i zmniejszenia się łącznego kapitału banków narodowych o 170 milj.

Poza systemem Rezerwy Federalnej znajdowało się w końcu grudnia 1926 r. — 17.824 banków (nie licząc kas oszczędności), z których 13.911 było zarejestrowanych na oficjalnej liście Rezerwy Federalnej na tej podstawie, iż spełniają one wobec systemu Rezerwy Federalnej rolę korespondentów. Są to takie banki, które zobowiązały się wypłacać bez potrąceń kursowych czeki, ciągnięte na nich i przedstawiane do zapłaty przez banki rezerwowe.

Zgodnie z powyższym sumaryczny stan ilościowy banków w Stanach Zjednoczonych przedstawiał się jak następuje:

K o n i e c r o k u		
	1925	1926
Banki ogółem	28.114	27.096
w tem:		
banki rezerwowe	12	12
„ związkowe	9.489	9.260
banki zarejestr. na liście Rezerwy Federalnej .	14.643	13.911
banki niezarejestrowane	3.970	3.913

Jak widzimy, w ciągu roku zmalała ogólna liczba banków i to zarówno w obrębie banków związkowych, jak i banków, stojących poza systemem Rezerwy Federalnej.

Sytuacja skarbowa Polski w I kwartale 1927 r.

Jak wiadomo od lipca 1926 r. realizacja budżetu wykazywała znaczne nadwyżki. W roku 1926 osiągnęliśmy poraz pierwszy w historii skarbowości polskiej nadwyżkę budżetową (53,6 milj. złotych).

Pierwszy kwartał 1927 r. stanowi dalszy ciąg pomyślnej sytuacji skarbowej, wykazując w wydatkach ogółem, sumę 542.821 tysięcy złotych

w dochodach „ „ 604.933 „ „

saldo . . . + 62.112 tysięcy złotych

Pierwszy kwartał 1927 r. dał zatem Skarbowi większą nadwyżkę, aniżeli cały rok 1926. W porównaniu z rokiem 1926 wydatki za pierwszy kwartał stanowią 29,3%, a dochody 31,7% ogółu wydatków, względnie dochodów za rok ubiegły — z czego wynika, iż zarówno dochody jak i wydatki wykazują w roku 1927 tendencję wzrostu. Poniższe zestawienie wykazuje, które działy gospodarki skarbowej wykazują w porównaniu z rokiem 1926 największe zwiększenie, względnie zmniejszenie (w milionach złotych).

¹⁾ Patrz artykuł „Nowa ustawa bankowa w Stanach Zjednoczonych“ (Wiadomości Banku Polskiego Nr. 7 z 1927 r., str. 64).

	Rzeczywiste w roku 1926	Rzeczywiste w 1-szym kwartale 1927 r.	Stosunek % wydat- ków, względnie do- chodów w 1-szym kwartale 1927 r. do roku 1926.
Wydatki ogółem	1.852,1	542,8	29,3%
Administracja	1.841,6	540,5	29,3%
Minister. Spr. Wojsk.	584,3	173,1	29,6%
„ Wyzn. Rel. i Ośw. P. . .	278,2	81,2	29,2%
„ Spraw Wewnętrznych . .	169,5	54,0	31,8%
„ Skarbu	93,9	28,1	29,9%
„ Sprawiedliwości	79,6	24,5	30,8%
Inne wydatki administr. . . .	636,1	179,6	28,2%
Przedsiębiorstwa	10,5	2,4	22,8%
Monopole	—	—	—
Dochody ogółem	1.905,7	604,9	31,7%
Administracja	1.217,5	384,2	31,5%
podatki zwyczajne	601,5	172,1	28,6%
cło	189,6	63,9	33,7%
podatek majątkowy	62,9	15,1	24,0%
inne dochody administr. . . .	363,5	133,1	36,6%
Przedsiębiorstwa	110,1	52,0	47,2%
Monopole	578,1	168,7	29,2%

Po stronie wydatków najsilniej stosunkowo wzrosły wydatki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości i Skarbu. Strona dochodowa wykazuje stosunkowe zmniejszenie się dochodów z podatku majątkowego i monopolu. Natomiast wzrosły dochody z przedsiębiorstw państwowych, a zarazem wobec zwiększania się importu wzrastają dochody skarbowe z cła.

Kursy polskich pożyczek państwowych na giełdzie w Nowym Yorku

W procentach nominalnej wartości

1926, 1927

MIESIĄCE i TYGODNIE	8% POŻYCZKA DOLAROWA 1925					6% POŻYCZKA DOLAROWA 1920				
	K u r s				Obrót w dolarach	K u r s				Obrót w dolarach
	przeciętny	najwyższy	najniższy	końcowy		przeciętny	najwyższy	najniższy	końcowy	
1926										
III	89,39	90,75	87,25	88,00	1,414.000	67,69	68,50	67,25	67,50	91.000
IV	88,15	89,00	86,50	88,00	972.000	67,24	68,00	66,00	67,00	49.500
V	84,99	88,13	82,13	84,00	2,557.000	63,84	66,75	60,25	63,50	166.000
VI	84,21	85,88	83,13	84,81	813.000	63,08	64,38	61,88	63,00	51.500
VII	85,96	87,25	85,75	85,75	864.500	65,48	67,75	63,50	67,75	80.000
VIII	87,30	90,00	87,38	89,00	1,577.000	68,44	70,25	66,50	70,00	143.000
IX	89,66	90,50	88,00	89,00	1,485.500	70,42	71,00	69,50	70,25	180.000
X	88,91	89,50	88,50	88,88	1,077.000	70,70	71,50	70,00	71,00	156.000
XI	91,17	92,63	88,88	91,00	2,385.000	73,46	75,50	70,88	74,00	169.000
XII	92,90	94,50	90,38	93,75	2,941.000	75,75	77,50	73,75	76,25	406.000
1927										536.000
I	95,42	96,50	93,25	96,13	322.600	82,34	85,00	76,50	84,00	178.000
II	95,47	96,38	94,50	95,88	1,840.000	82,58	84,00	81,00	81,50	272.000
III	97,18	98,25	96,00	97,38	2,896.000	83,05	84,38	81,63	83,63	
11 — 16. IV	97,63	98,00	97,25	97,50	360.000	82,81	83,13	82,50	82,75	27.000
18 — 23. IV	98,50	99,50	97,50	99,25	758.000	82,94	83,25	82,63	83,00	18.000

Źródło: Wiadomości Statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego z dn. 5. V. 1927 r. Nr. 9.